

KUNINGLIK KUMMITUS KULTUURIMAJAS

Estonia teatri ja Linnahalli ühisprojekt “Operetifantoom”.
Etendused Linnahallis 22., 23. ja 24. novembril.
Lavastaja Neeme Kuningas.

Ma arvan, et üks enesest lugupidav (lääne) kvaliteetleht “Operetifantoomi” ei arvustaks. Miks? Sest ristatud on liiga erinevad asjad – ühelt poolt kõle ja kole kultuuripalee, teisalt klassikalised operetimeloodiad; rahvusliku ooperiteatri tähed ning saal, kus puudub korralik akustika.

Arvestatavasse ajalehte võiksid küll vabalt sattuda osapooled eraldi, näiteks operetigala teatrilaval või *underground* raudteetaguses kultuurimajas, ent kokku nad väljakujunenud kultuuritraditsioonidega paigas vist naljalt ei satuks. See pole hinnang, vaid pigem määratlus.

“Operetifantoomi” vaadates jääb selgusetuks kõige peamine ja esimene asi: mis mäng, millised reeglid. Kas operett või projekt? Kas kunsti nimetu-sele kandideeriv suursündmus või reanähtus odava massikultuuri vallast?

Igatahes on selge, et “Operetifantoom” ei ahvatle arvustama. Küsima küll. Ja vahel ehk võikski hinnangute asemel miksitada — kui õiget vastust ei tea, ent vastuolud tunduvad õhus rippuvat. (Ja karta on, et sinna nad jäävadki.) Sestap päringi:

Miks kandis galaõhtu pretensioonikat nimetust “Operetifantoom”?

Mis oli meessoost esinejail pistmist M-klubiga?

Eelnevast lähtudes: kui kaks kuulsust vägisi ühte sängi aetakse, ons siis alati oodata geeniuse sündi? Ehkki rahvale see ju meeldib...

Kas Linnahalli massimeelelahutusasutuse imago vabastab rahvusooperi vastutusest ja kohustustest, õigustab poolikust ning mittetõsiseltvõetavust?

Miks esitati uue ja iseseisva terviku nime all mehaaniliselt ritta seatud lõike vanadest lavastustest?

Mis pidanuks leevendama erinevate lavastajakäekirjade haakumatust?

Kas ei lõrtsitud selles kompotis ära mõnd selge stiiliga ja ühtlast lavastust (“Viini veri”)?

Mida tähendas galaõhtu algusmaskeraad, kus osalejate rõivastus varieerus sabakuuest maavillase kampsunini? Ja miks asusid “Operetifantoomi” naised proloogi ajal igapäevaeltu matkima — pesu kuivatama ja juukseid kammima? Mis ülesannet täitis või pidanuks täitma fantoom lisaks sissejuhatavale sõnavõtule opereti tähtsusest igapäevaeltu ilmestajana ning seivate tegelaste paikadele juhatajana?

Miks on kujunenud nii, et Estonia pealavastaja Neeme Kuningas teeb täie jõuga ja täismahus lavastusi küll Soomes, küll Leedus, ent mitte koduteatris?

Kokkuvõtvalt — mis kõikvõimas kummitus see on, mis Estonia teatri kergema žanri lavastused viimastel hooaegadel üha ummikteele juhatab?

Mis oleks olnud, kui “Operetifantoom” kandnuks nimetust operetigala

anadest lavastustes?

Mis pidanuks leevendama erinevate lavastajakäekirjade haakumatust?

Kas ei lõrtsitud selles kompotis ära mõnd selge stiiliga ja ühtlast lavastust ("Viini veri")?

Mida tähendas galaõhtu algusmaskeraad, kus osalejate rõivastus varieerus sabakuuest maavillase kampsunini? Ja miks asusid "Operetifantoomi" naised proloogi ajal igapäevaelu matkima — pesu kuivatama ja juukseid kammima? Mis ülesannet täitis või pidanuks täitma fantoom lisaks sissejuhatavale sõnavõtule opereti tähtsusest igapäevaelu ilmestajana ning seivate tegelaste paikadele juhatajana?

Miks on kujunenud nii, et Estonia pealavastaja Neeme Kuningas teeb täie jõuga ja täismahus lavastusi küll Soomes, küll Leedus, ent mitte koduteatris?

Kokkuvõtvalt — mis kõikvõimas kummitus see on, mis Estonia teatri kergema zanri lavastused viimastel hooaegadel üha ummikteele juhatab?

Mis oleks olnud, kui "Operetifantoom" kandnuks nimetust operetigala ja toimunuks Estonia teatri seinte vahel? Küsitavusi poleks tekkinud nii palju. Publikut mahtunuks kolmele etendusele mitu korda vähem. Akustika oleks olnud parem. Lauljad pääsenuksid paremini mõjule. Toimunu oleks olnud tavaprasem. Võibolla oleks gala ahvatlenud arvustama. Tõenäoliselt aga jäänuks ta ajakirjanduse erilise tähelepanuta. Oleks see olnud hea või halb?

KADI HERKÜL

Mida tähendas galaõhtu algusmaskeraad?

Foto: Harri Rospu